

Referat fra møde i Dansk Tegnsprogråd torsdag d. 8. marts 2018

Dagsorden for 1. møde 2018 (kl. 8.30-11.30)

Sted: Dansk Sprognævn, Worsaaesvej 19, 4., 1972 Frederiksberg

1. Flytning af Dansk Sprognævn (SK)
2. Dansk Tegnsprogråds kommissorium (EEP)
3. Godkendelse af referat fra rådsmødet d. 3. oktober 2017 (AK)
4. Forskellen på hvad ordbogs- og korpusprojektet på UCC laver, og hvad rådet og afdelingen for tegnsprog laver (JHK)
5. Evaluering (AK)
6. Afdelingens økonomi (JBN)
7. Tinne Lund (praktikant) fortæller om sine arbejdsopgaver på Afdeling for Dansk Tegnsprog (TL)
8. Årsplan 2018 (AK)
9. Diverse orienteringspunkter (JBN)
10. Næste mødedato(er) (AK)

Deltagere: Elisabeth Engberg-Pedersen (formand), Bo Hårdell (næstformand), Hanne Langeland, Jette Hedegaard Kristoffersen, Ole Ravnholt, Tinne Lund, Janne Boye Niemelä, Anne Kjærgaard. Lars Knudsen (formand for DDL) og Sabine Kirchmeier (direktør for Dansk Sprognævn) deltog under punkt 1.

1. Flytning af Dansk Sprognævn (SK)

Orientering om status for flytning til Bogense. Diskussion af udflytningsplanerne. Lars Knudsen (formand for DDL) og Sabine Kirchmeier (direktør for Dansk Sprognævn) deltager under dette punkt.

Kommentarer:

Sabine orienterede om flytningen. Den står til at blive effektueret. Vi har fået besked om at vi kan ordne tingene digitalt, men det er vanskeligt at afvikle seminarer, vejledning mv. over skype. Rekrutteringsgrundlaget i Bogense og omegn er ikke overvældende. Der er forskellige bygninger i spil, men ikke truffet endelig beslutning om en placering i Bogense.

DDL har sendt et brev til både Kultur- og Innovationsministeriet om at Afdeling for Dansk Tegnsprog bør blive i København. Forslaget er blevet afvist af de to ministerier. Rådsmedlemmerne vil gerne støtte op om arbejdet for at forhindre flytningen til Bogense. Elisabeth har nedskrevet en række argumenter for at afdelingen ikke bør flytte til Bogense. Dem sender hun til Lars og medlemmerne af rådet. Elisabeth vil kontakte Lotte Thorsen og høre om hun vil skrive noget om sagen. <http://holberg.nu/> indeholder masser af dokumentation om udflytningen af DSN.

Rådets holdning er at Afdeling for Dansk Tegnsprog bør blive sammen med DSN, og at det er i orden at nævnet udflyttes. Bogense er imidlertid en uhensigtsmæssig placering – infrastrukturen er dårlig, der er ikke noget fagligt miljø og ringe muligheder for at rekruttere medarbejdere til afdelingen. Odense eller Nyborg ville være en langt mere hensigtsmæssig placering.

Muligheden for at etablere et satellitkontor i København blev også diskuteret. Ministeriet forholder sig afvisende til satellitkontorer i København. Man kunne overveje at leje lokaler i København i forbindelse med rådsmøder mv. Vi kunne på den måde spare nogle rejseafgifter, men skulle så betale lokaleleje.

2. Dansk Tegnsprogråds kommissorium (EEP)

Afdeling for Dansk Tegnsprog er godt i gang på en række områder, men opfylder Tegnsprogrådet sit kommissorium: 'at udarbejde principper og retningslinjer for arbejdet med at følge og dokumentere det danske tegnsprog og at give råd og oplysninger om dansk tegnsprog'? Skal Tegnsprogrådet arbejde aktivt for at fremme brugen af dansk tegnsprog? Hvis ja, hvordan?

Bilag til punkt 2 (skal fungere som inspiration i forbindelse med diskussionen af punktet):

- Scottish Government, British Sign Language (BSL), National Plan 2017-2023 (**vedhæftet mødeindkaldelsen**).
- "Tegnspråkpakken" fra 2013 – Et trepartssamarbejd for norsk tegnspråk, se <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/tegnsprakpakken--et-trepartssamarbeid-fo/id726788/> **Brug linket – bilaget er ikke vedhæftet mødeindkaldelsen.**
- "Tegnspråkløftet" – en satsning som man er i gang med at forhandle om, se faktaboksen *Forslag til Tegnspråkløft* i højre side: <https://khrono.no/2017/10/utafor-rammen>. **Brug linket – bilaget er ikke vedhæftet mødeindkaldelsen.**

Kommentarer:

Udgangspunktet for diskussionen var den skotske handlingsplan. Den skotske handlingsplan fokuserer på gode tolkefaciliteter – det har vi allerede i Danmark. Den fokuserer også på webtilgængelighed. Det har vi også et projekt om i Danmark, og selvom man kan have sine betænkeligheder ved projektet, så kører det. Endelig fokuserer den skotske handlingsplan på børneområdet, og det er et vanskeligt område at kaste sig ud i.

I diskussionen arbejdede rådet med en distinktion mellem tre muligheder for hvordan rådet skal forholde sig:

- Rådet kan holde sig snævert til kommissoriet, dvs. lade være med at gøre andet end det vi gør i dag (yderposition 1).
- Rådet kan søge at fremme brugen af dansk tegnsprog (yderposition 2).
- Rådet kan beskrive brugen af tegnsprog kvalitativt og kvantitativt (dvs. indtage en mellemposition).

Dansk Sprognævn har tidligere kortlagt brugen af dansk kvalitativt og kvantitativt, se fx Pia Jarvads rapport om domænetab (https://dsn.dk/arkiv/meddelelser/dansk_status.pdf). Hvis man lavede den slags undersøgelser, kunne man få mere at vide om hvem der bruger tegnsprog på skolerne, hvor sproget overhovedet bruges i samfundet (situationstyper og omfang) – og dermed bl.a. få en bedre fornemmelse af hvor mange tolke der er brug for om 5 år. Det er ikke i modstrid med lovteksten eftersom en kortlægning af brugen af dansk tegnsprog jo er en måde hvorpå man giver oplysninger om brugen af dansk tegnsprog. Kriterierne for om dansk tegnsprog er et truet sprog, er meget politiske, og en analyse af om dansk tegnsprog er truet, kan derfor muligvis blive problematisk.

Afdeling for Dansk Tegnsprog sender publikationen Sprog på spil ud til rådsmedlemmerne. Publikationen er tilgængelig på <https://kum.dk/publikationer/2003/sprog-paa-spil-et-udspil-til-en-dansk-sprogpolitik/>. Der blev senere lavet en tilsvarende publikation, nemlig Sprog til tiden. Den er tilgængelig på <https://kum.dk/publikationer/2008/sprog-til-tiden-rapport-fra-sprogudvalget/>. Kulturministeriet har haft ansvaret for at udarbejde de to publikationer. På næste møde skal det diskuteres om Dansk Tegnsprogråd skal forsøge at få et lignende arbejde sat i gang om dansk tegnsprog.

Derudover er der også en mere udadvendt formidlingsopgave der handler om at oplyse offentligheden om at tegnsprog ikke bare er et hjælpemiddel som vi snart er færdige med at bruge fordi alle døve snart har CI. Rådet kontakter Lotte Thorsen i forbindelse med udflytningen. Hvis hun skriver en artikel, kan den måske også bidrage med mere generelle oplysninger om dansk tegnsprog.

3. Godkendelse af referat fra rådsmødet d. 3. oktober 2017 (AK)

Referatet blev udsendt på mail d. 5. oktober 2017. Vi har ikke modtaget nogen kommentarer til referatet. Hvis man har kommentarer, kan man komme med dem under dette punkt. Referatet vil derefter blive lagt på dsn.dk/tegnsporg.

Bilag til punkt 3:

- Referat fra rådsmødet d. 3. oktober

Kommentarer:

Diverse spørgsmål til referatet:

Er afdelingen begyndt at besvare spørgsmål på Facebook? Nej, vi har nok at lave i svartjenesten. Men vi har intensiveret vores tilstedeværelse på Facebook.

I referatet fra sidste møde står der at vi skal lave en mere sigende evaluering af afdelingens arbejde til januar. Den har vi ikke lavet endnu, men tanken er at vi diskuterer evalueringen under punkt 5.

Der er nu etableret adgang til ordbogens tegnbase. Dvs. vi kan komme ind i basen. Thomas har lavet et udkast til en brugergrænseflade der gør det muligt for os at lægge tegn ind i basen. Den skal testes med Thomas.

Vi har ikke lavet et postkort om svartjenesten – vi har vurderet at den bliver brugt så meget at vi faktisk ikke har brug for at reklamere yderligere. Vi vil hellere ud i døveforeninger og fortælle om svartjenesten.

4. Forskellen på hvad ordbogs- og korpusprojektet på UCC laver, og hvad Dansk Tegnsprogråd og Afdeling for Dansk Tegnsprog laver (JHK)

Drøftelse af forskellen mellem de to enheder, der forhåbentlig munder ud i nogle gode formuleringer til hvordan vi beskriver forskellen når folk spørger.

Kommentarer:

Ordbogen er for tiden rundt på møder i tegnsprogs- og døveforeninger for at tale om hvordan ordbogen kan anvendes af personer med tegnsprog som modersmål, og her bliver de tit spurgt om forskellen på det arbejde der foregår hos ordbogen, og det der foregår i Dansk Tegnsprogråd og på Afdeling for Dansk Tegnsprog. Indtil nu har svaret været at rådet og afdelingen rådgiver og vejleder om hvorledes indsamling og bearbejdning af ny viden bør foregå, mens ordbogen foretager den egentlige indsamling af sprogksempler (korpus) og den egentlige analyse. Afdelingen indsamler også sprogksempler, og de samles i en fælles base der er etableret af ordbogen. Ordbogen publicerer ny viden om enkelttegn gennem Ordbog over Dansk Tegnsprog, mens afdelingen svarer på spørgsmål og rådgiver om brugen af sproget gennem svartjenesten og dansktegnsprog.dk.

Jette ville gerne sikre sig at vi svarer i tråd med det der er rådets holdning. Rådet var enig i Jettes opdeling og nævnte at det lidt er samme opdeling som vi ser mellem Dansk Sprognævn, som rådgiver om sprog og sprogbrug via svartjeneste og hjemmeside, mens Det Danske Sprog- og Litteraturselskab analyserer og publicerer ny viden i Den Danske Ordbog. Begge instanser indsamler sprogksempler. Hertil kommer selvfølgelig DSN's opgave mht. retskrivning, men den er ikke relevant når vi taler om tegnsprog.

Jette orienterede desuden om ordbogens arbejde: Redaktionen bruger meget tid på fundraising fordi man fra UCC's side ikke er villig til at ofre de store midler på at forskningsunderbygge professionsuddannelsen til tegnsprogstolk.

Desuden er ordbogen ved at opbygge et korpus over dansk tegnsprog: Videooptagelserne af dansk tegnsprog i korpusset segmenteres. Efter segmentering af det sproglige materiale foretages lemmatisering, dvs. koblingen mellem form og betydning. Man er ved at gennemgå de optagelser der allerede er blevet segmenteret og lemmatiseret, for at kunne opstille et regelsæt for korpusarbejdet. Viden fra ordbogs- og korpusprojektet kanaliseres løbende videre til tolkeuddannelsen. Jette illustrerer gerne arbejdet ved lejlighed. Der arbejdes med at koble korpus og ordbog så ordbog og korpus ender med at ligge i den samme base.

Ordbogen arrangerer åbent hus for de studerende og underviserne hvor de kan komme med spørgsmål om brug af ordbogen og få ideer til bachelorprojekter. Samtidig kan man se korpusarbejdet live. Arrangementerne annonceres på ordbogens facebookgruppe og afholdes en gang om måneden. Der er altid tolk til stede. Fremover kan tidspunkterne også annonceres på dansktegnsprog.dk.

Elisabeth fortalte i den forbindelse at hun har fået 155.000 kr. til et projekt om den såkaldte SignGram Blueprint. SignGram Blueprint er en skabelon til en tegnsprogsgrammatik. Ved at udfylde skabelonen får man samlet al tilgængelig viden om dansk tegnsprog. På den måde kan man se de forskellige huller der er i vores viden om dansk tegnsprog. Desuden bliver det muligt at sammenligne forskellige tegnsprog.

5. Evaluering (AK)

Vi diskuterer resultaterne af den spørgeskemabaserede evaluering (som vi har gentaget fra sidste år). I den forbindelse diskuterer vi også andre aspekter af rådets og afdelingens (sam)arbejde i 2017 der måtte være relevante at følge op på.

Bilag til punkt 5:

- Opsamling på Dansk Tegnsprogråds evaluering af Afdeling for Dansk Tegnsprog (2017)

Kommentarer:

Elisabeth ønsker en 3. tolk i pauserne til møderne. Ellers var der ikke nogen kommentarer til evalueringen.

6. Afdelingens økonomi (JBN)

Orientering om regnskabet for 2017 og budget for 2018.

Bilag til punkt 6:

- Regnskab for 2017 og budget for 2018

Kommentarer:

Der er et overskud på 91.000 kr. som vi har søgt om at få overført.

Der blev spurgt hvorfor vi har brugt ca. 18.000 kr. til informantgruppen. Efter mødet forhørte Janne og Anne sig hos Dansk Sprognævns bogholder, Anette. Det viser sig at afdelingens egne rejser (til bl.a. Sverige i forbindelse med et seminar om tegnsprogs-korpusser, Ungarn i forbindelse med WFD-konference om fuld inklusion med tegnsprog og Norge i forbindelse med NORDTERM) ved en fejl var blevet placeret under posten "Informantgruppen". Afdelingens egne rejser beløber sig til ca. 17.000 kr, og disse 17.000 burde have været placeret under posten "Øvrige rejser".

7. Tinne Lund (praktikant) fortæller om sine arbejdsopgaver på Afdeling for Dansk Tegnsprog (TL)

Tinne præsenterer kort nogle af de opgaver hun løser som praktikant, fx sit arbejde med en emnetaksonomi for de spørgsmål vi får.

Kommentarer:

Emnetaksonomi: Der er lavet en kladde som Elisabeth, Janne og Anne har kommenteret. Udkastet til emnetaksonomien blev uddelt i pausen til alle interesserede.

Brugerundersøgelse af dansk tegnsprog.dk: Formålet er at undersøge om hjemmesiden fungerer i forhold til døve brugere – fx hvad angår indhold, struktur og layout. Tinne har lavet en fokusgruppe med unge døve og laver senere en fokusgruppe med lidt ældre døve.

Sprogtemaer: Tinne skal lave et par sprogtemaer ifølge planen, men vi afventer resultaterne af brugerundersøgelsen. Et af de foreløbige resultater er at brugerne mangler en generel introduktion til dansk tegnsprog.

Pilotundersøgelse om indsamling af fagtegn: Planen er at lave en undersøgelse der minder lidt om undersøgelsen af sportstegn. Jette fortalte at hun netop har fagfællebedømt en artikel om indsamling af fagtegn – hun vil bede forfatteren om lov til at sende den til Tinne.

Tinne deltager desuden løbende i diskussioner om div. svar til dansktegnsporg.dk.

Tinne er praktikant frem til juni måned og er her ca. 14 timer om ugen.

8. Årsplan 2018 (AK)

Præsentation af årsplanen for 2018.

Bilag til punkt 8:

- Årsplanen for 2018

Kommentarer:

Der var en del diskussion om planen om at lave en plakat om håndformer. På den ene side blev det fremført at tegnsprog er mere end bare hænder. På den anden side blev der argumenteret for at plakaten kan resultere i øget sproglig bevidsthed blandt døve og måske vil give anledning til gode spørgsmål om dansk tegnsprog.

Det blev også diskuteret om en plakat er det rette medium. Hvem skal se plakaten og i hvilken sammenhæng? Måske ville det være mere oplagt at lave et sprogtema på dansktegnsporg.dk hvor man fortæller hvilke enkeltdele et tegn består af. I den forbindelse kunne man linke til oversigten over de forskellige håndformer som ordbogen har registreret. Julie Bakkens ph.d.-afhandling handler om tegnsprogs fonologi, og hende kan vi sikkert også trække på. Afdelingen arbejder videre med projektet på grundlag af de input vi har fået fra rådet.

Digitaliseringen af materialer fra Døvehistorisk Selskab er afsluttet. Vi ved ikke hvor lange optagelserne er alt i alt, men de har fået en kopi af optagelserne, og vi har beholdt en kopi her på afdelingen.

9. Diverse orienteringspunkter (JBN)

- Opfølgning på brochuren om dansk tegnsprog (som vi diskuterede på sidste rådsmøde)

Vi er blevet kontaktet af tolkefirmaer, UCC, døve og forældrevejledere der gerne vil distribuere brochuren. Første oplag på 100 eksemplarer er væk, og vi sørger for at få trykt nogle flere.

- Det Nordiske Tegnsprogsnetværk har fået 150.000 kr. fra Nordisk Sprogkoordination
- Fejring af d. 13. maj i samarbejde med DDL.

Afdelingen fejrer dagen d. 14. maj her på Sprognævnet. Vi planlægger bl.a. at lave en konkurrence om at fortælle en sjov historie på dansk tegnsprog.

Øvrige punkter:

D. 23. maj fylder Ordbog over Dansk Tegnsprog 10 år. Det fejres i samarbejde med DDL.

Statistik for svartjenesten sendes ud med referatet som vedhæftet fil.

10. Næste mødedato(er) (AK)

Dato for næste rådsmøde fastlægges når Elisabeth ved hvornår hun skal undervise i efterårssemestret. Desuden foreslår vi et fagligt seminar i løbet af foråret om brugen af referencegruppen og evt. også om etymologi.

Vi holder et fagligt seminar torsdag d. 17. maj kl. 8.30-11.30. Janne og Anne laver et udkast til et program. Elisabeth og Jette vil gerne holde et oplæg om hvordan man beskriver tegns etymologi, og Janne og Anne laver et oplæg om afdelingens brug af referencegruppen.